

Et rustikt pileflethegn forstærker fornemmelsen af gårdhaverum.

TEKST OG FOTO: LONE SKJØDT, HAVEARKITEKT.

Skøn gårdhave

med mange funktioner

»Jeg kan godt lide at anslå den landlige atmosfære ved at bruge rustikke materialer sammen med traditionsrige planter til landbohaven,« skriver havearkitekt. Hun beretter om en opgave, som lød: Gør den kedelige plet, hvor der engang lå en stald, til en smuk terrasse.

Vi er ude på landet: Et sted midt mellem Randers og Viborg ligger der en trelænget nedlagt landejendom, hvor Katrine og Arne bor med deres to børn, hund, kat og høns. I tidernes morgen et lille landbrug med stuehus, stalde og lade. I dag er ejendommen renoveret, og foruden stuehus har familien værksted, gildesal og et flot selvbygget brændehus.

I 2005 blev jeg kontaktet af Katrine, der gerne ville have omdannet en kedelig plet med græs og en forkølet ahorn lige over for stuehuset til en terrasse omgivet af roser, stauder og krydderurter.

»Haven skal være overskuelig og afgrænset, så den er nem at holde. Jeg drømmer om en smuk have, der passer til huset og stedet,« sagde Katrine.

RUSTIK OG GEDIGEN GÅRDHAVE

Når jeg arbejder med haver på landet, tager jeg altid udgangspunkt i stedets – ejendommens – historie og beliggenhed kombineret med ejernes ønsker. Jeg kan godt lide at anslå den landlige atmosfære ved at bruge rustikke materialer (fx natursten, brændestakke og hegn) sammen med robuste og traditionsrige planter til landbohaven (fx pæoner, roser, brudeslør, storkenæb, lavendler og hostanemoner).

Udgangspunktet blev et jordstykke på ca. 8 x 15 m, mod øst og syd indrammet af gårdspladsen, mod nord af et brændehus samt mod vest en græsplæne med udsyn mod grønne marker og familiens bålplads.

Tidligere havde der ligget en stald på jordstykket som den fjerde længe, og man kunne stadig ane gamle kampesten og sokkelsten. Jeg så det som en ekstra char-

me, at gårdhaven ville blive omkranset af disse kampesten mod ralbelægningen på gårdspladsen.

RUMFØLELSE OG DIAGONALE LINJER

Et rustikt pileflethegn i ca. 50 cm's højde flettet mod græsplænen har til formål at forstærke fornemmelsen af gårdhaverum. Følelsen af rum understreges også med en hæk af lavendlen *Lavandula angustifolia* 'Hidcote', der omgiver hele gårdhaven. Samtidig sikres forbindelsen til omgivelserne af det lave pileflethegn og sti-åbninger i lavendelhækken.

Vi arbejdede detaljeret med belægningsmønstret: Som indgange til den centrale midte af 40 x 40 cm betonfliser, der ligger diagonalt, førte vi diagonale linjer afgrænset af pigsten (originale fra ejendommens jorde) og brosten. Da familien ønskede en terrasse, faldt valget på regulære fliser, så terrassemøblerne står sikkert. Her kom husbond Arne på banen som den kompetente brolægger.

De diagonale linjer giver et markant mønster, som særligt kan nydes i vinterhalvåret. Samtidig giver de kvadratiske bede, der virker indbydende og overkommelige at holde.

PLANTER I SYMMETRI

Da gårdhaven er opbygget symmetrisk i belægningen, var det oplagt at placere planterne ligeså. Det giver et smukt og kontrolleret udtryk. Bedene er således næsten ens på begge sider af gårdhavens længderetning. De største bede mod nord og syd er beplantet med de højeste stauder og roser, hvilket giver højde og fylde i gårdhaven. Farverne er overvejende holdt

De fire kvadrater med krydderurterne guldmerian, timian, purføl og salvie.

Katrine og datter i gårdhaven. Bagved ses stuehuset.

i de lette og lyse nuancer: hvid, sart rosa og lyserødt – med enkelte pletter af pink og lilla.

KRYDDERURTER SOM HÆKPLANTER

Planterne blev valgt ikke kun med det kulinariske for øje, men også for deres æstetiske udtryk skyld. Der er havetiman, *Thymus vulgaris*, guldmorian *Origanum vulgare* 'Tumbles Var', purlog, *Allium schoenoprasum*, og lægesalvie, *Salvia officinalis*, som hækplanter, da disse kan klippes i kompakt hækform på smukkeste vis.

I kvadraternes centrum er plantet rosmarin, *Rosmarinus officinalis*, salvie *Salvia officinalis* 'Berggarten', citronmellisse, *Melissa officinalis*, og citronverbena, *Aloysia triphylla*.

Her er masser til ganen, og samtidig er det en fryd at følge insekterne boltre sig under krydderurternes blomstring.

GODT BUNDDÆKKE GØR DET NEMMERE

»Jeg sætter pris på at have blomster i hele vækstsæsonen, men det skal samtidig

være nemt at holde,« slår Katrine fast.

Her er det vigtigt at følge den plantetæthed for hver enkelt planteart, som havearkitekten anbefaler, så jorden hurtigt bliver dækket. Lavendelhækken giver en tyk bræmme ind mod gårdhaven og dækker godt af for ukrudt. Storkenæb, høstanemoner og rosenmynte giver hurtigt effektivt bunddække, og roserne er plantet tæt, så de dækker godt af for sollyset med deres frodige bladtæppe.

Et andet mål var at vælge planter, så Katrine har blomster i hele sommerhal-

året. Sæsonen starter med forskellige løgplanter i marts-april, hvorefter stauderne kommer og sørger for blomster indtil slutningen af november, hvor de sidste roser takker af for denne sæson ...

FORELSKET I GAMMELDAGS ROSER

At det er roserne, der spiller hovedrollen i haven, er der nok ikke tvivl om! Katrine elsker roser, helst de "gammeldags", historiske – engelske, dem der dufter dejligt, kan plukkes og blomstrer længe ...!

Umiddelbart inden for lavendelhækken mod indkørslen er plantet en række med den engelske rose 'St. Cecilia' og flerårig brudeslør, *Gypsophila paniculata*, hvilket giver en smuk og romantisk velkomst til ejendommen. 'St. Cecilia' blomstrer allerede i juni med hvidlige, fyldte blomster med stærk duft og fortsætter hen i november. Bagved kommer Alba-rosen 'Maidens Blush', der er helt fantastisk smuk, når den står med de udsprungne blomster i rosa til hvidlig-rosa med en herlig, ren duft. 'Maidens Blush' blomstrer desværre kun i juli, men til gengæld i rigt mål!

Terrassen er omkranset af indbyrdes symmetriske bede, hvor roser kombineres med storkenæb som bunddække. Det ene har hvid storkenæb *Geranium sanguineum* 'Album' under Portlandrosen 'Jacques Cartier'. I det andet har buketrosen 'Leonardo da Vinci' bunddække af den yndige rosa storkenæb *Geranium sanguineum* var. *striatum*.

Damascenerrosen 'Celsiana' er placeret i midterbedet lige ved indgangen til terrassen omgivet af lavender. 'Celsiana'

er sommerblomstrende, og blomsternes farve varierer charmerende i den enkelte klynge, lige fra sart lyserødt i de nyudsprungne over rosa til hvidt i de fuldt udsprungne.

HEFTIGT FORSYNET TIL BUKETTER

Mod brændehuset ligger et stort bed med forskellige pæoner (Katrines egne) og hvid høstanemone *Anemone japonica* 'Honorine Jobert'. Op ad brændehuset er plantet to brombær, sorten 'Lochness', som er tornfri og giver meget aromatiske bær i september.

Buketter skabes af roserne, pæonerne samt de forskellige stauder såsom lyslilla floks *Phlox carolina* 'Bill Baker', der blomstrer i juni-juli, skovbjergmynte *Calamintha grandiflora* (en 30 cm høj, aromatisk plante med smukke rosa blomster i juli og august), hvid gåseurt *Anthemis hybrida* 'Tetworth', der blomstrer i juli til oktober, samt asters *Aster amellus* 'Breslau' (en af de asters, der tåler varm og tør jord, og som blomstrer i august-oktober og ikke vælter!)

Katrine er vild med pileflet og lathyrus, så *Lathyrus latifolius* 'Pink Pearl' får med sine lyserøde blomster i juli-september lov at indhylle to høje stativer i pil. Det føjer en højdedimension til haven, og giver samtidig forsyning til smukke buketter.

SJOVERE AT HOLDE HAVE

Gårdhaven passer efterhånden sig selv, nu da planterne er veletablerede og lukker godt af for lyset.

»Lugearbejdet er ved at være ret begrænset, for bedene lukker tæt. De afgrænsede bede gør, at lugearbejdet er nemt og overskueligt, for jeg ved, hvad der står hvor. For gårdhaven var det Arne, der slog græsset ved brændehuset, og det var så dét. Nu er jeg herude hele tiden. Jeg bliver så glad af at høste masser af velduftende krydderurter og klippe bunker af buketter til vaserner indendørs. Vi har de dejligste sommeraftener ved grillen med krydderurterne lige ved hånden. Sådan en sommeraften, hvor rosernes og lavendernes blomster og dufte går hånd i hånd med krydderurternes er da mageløs!«

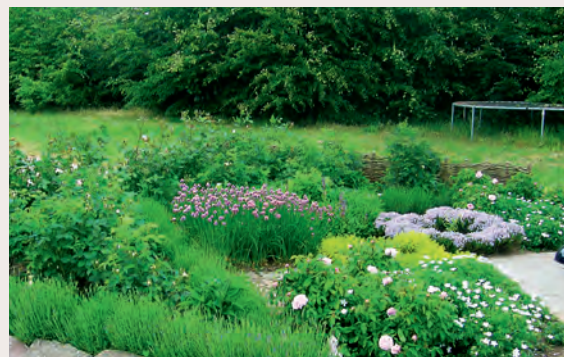
FLERE EKSTRA GEVINSTER

Gårdhaven er kommet til at opfylde mange funktioner: prydhave, bukethave, kulinarisk have, sanseshave, terrasserum ... Blomsterflore nydes dagligt direkte fra køkkenvinduerne, og der er ikke mange meter fra gryderne til friske krydderurter.

»Vi opholder os stort set ikke i vores gamle sydvendte have længere, men vælger altid gårdhaven. Den er simpelthen blevet ejendommens centrum,« fortæller Katrine. »Vi har fået et glad visitkort både for besøgende og for os selv, da den ligger lige ved indkørslen. Vi har også fået indrammet vores ejendom som et lukket hele, fordi brændehus med gårdhaverum nu gør det ud for den tidligere fjerde længel.«

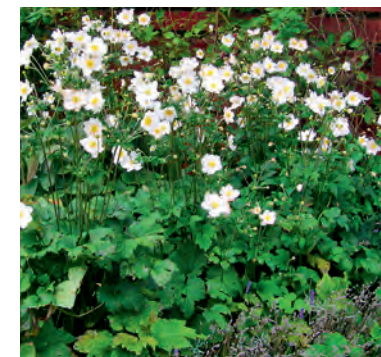
Afgrænsningen ud mod gårdspladsens ralbelægning: oprindelige kampesten og lavender.

Gårdhaven i juni, hvor rosen 'Jacques Cartier' og hvid storkenæb blomstrer. Bagved anes blomstrende kvadrater med purlog og timian.

Pileflet med staudelathyrus på vej op. Op ad brændehuset er brombær på vej.

Høstanemonen 'Honorine Jobert' i fuld blomst i september.